

Izhaja vsak dan razen nedelje in praznika ob 3. popoldan.

Posamezna številka stane 10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Po pošti stane mesečno 3 K 20 v

Uredništvo in upravništvo: Schmidererjeva ulica št. 5.

Telefon 3|VI.

Letnik 2.

Maribor, vtorek 7. januarja 1919.

Štev. 4.

Italijanska nesramnost.

Ti naduti imperijalisti italijanski z zunanjim ministrom Sonnino-m na čelu postajajo od dne do dne bolj nesramni. Da sanjajo in vpijejo o svojih zmagah, ki pa so jih dosegli Francozi in Amerikanci, to je preneumna stvar, da bi o njej govorili. A zdaj bi radi vse požrli. Zasedli so Primorje, vso Istro, Trst, Reko, Dalmacijo, a zdaj so že zasedli celo Črno goro in pravijo, da mora ostati Črna gora samostojna, in da mora prejšnji kralj, brezvestni in podkupljivi kralj Nikola, oče italijanske kraljice, da mora ta nevedni kralj še obdržati svoj prestol. To pa hočejo Italjani zato, da bi Črna gora v interesu Italije varovala jadransko obal, kajti ti kratkovidni Italjani mislijo, da bodo nam, kadar bi se jim zljubilo, zaprli morje. Pa kako se prokleta motijo! In kako so pozabljeni! Njih sloviti Mazzini, državnik italijanski, jih je že leta 1831 svaril, da bi Dalmacijo smatrali za svojo. Ta Mazzini je l. 1857 že prokoval, da se bodo Jugoslovani, t. j. vsi Srbi, Hrvati, Slovenci in tudi Dalmatinci, združili v eno skupno državo, saj je v Dalmaciji komaj 2% Italjanov.

Tudi Durando, geograf italijanski, ni smatral Dalmacijo za italijansko zemljo. Tudi grof Cavour, znan državnik italijanski, je v nekem pismu svojemu prijatelju L. Valeriju priznal, da živi sicer v nekaterih dalmatinskih mestih (največ v Zadru: 18.000) nekaj Italjanov, a da so okrog njih, v zaledju sami Srbo-Hrvati. Da torej ne gre, da bi tem narodom, dalje Madjarom in drugim zaprli pot do morja.

Ti kratkovidni Italjani danes ne vidijo, kar so videli njihovi največji možje, da bi si namreč s svojo aneksijsko politiko dobili za soseda največjega sovražnika, ki jih bo prejel ali slej zopet napadel, ker jih bo moral, ako hočemo mi Jugoslovani sploh živeti kot prost, velik narod. Črnogorci so koncem decembra proti italijanskim intrigam v Črnigori, ob priliki ko so bili najboljši Črnogovci zbrani v Cetinju, ostro protestirali proti tem intrigam in so se izrekli za popolno ujedinjenje z nami drugimi Jugoslovani.

Mi sicer upamo, da nam bodo naši prijatelji antanta, zlasti Anglija in Amerika priskočili na pomoč, a vendar ne smemo biti kar tihi in čakati na sklep mirovne konference, ne da bi izrazili svojega ogorčenja, da že zdaj Italjanom nihče ne stopi na nesramne kremplje.

Srbski postanik v Lausanne-u se je izrazil nekemu časnikarju, češ da bi Srbija (oz. Jugoslavija) svoje surovine in izdelke izvažala preko Soluna in preko Češke, ako bi Italija zaprla pot preko Trsta, Reke in Dalmacije.

A s takimi argumenti se ne smemo obračati

proti Italiji, zlasti mi Slovenci in Hrvati ne, ki nam ta pota ne bi bila tako prikladna, a na drugi strani gre vendar v prvi vrsti za to, da nam hočejo ugrabiti čisto naše ozemlje in da Italjani sploh nimajo nobene pravice samovoljno vladati in razpolagati z jadranskim morjem. Kje pa je sicer svoboda, samoodločba narodov, kje prostost morskih cest, za kar je Wilson nastopil. Italjani so rogajo Wilsonu, toda Wilson jim bo moral pokazati, da ima več moči in veljave, kakor ti naduti italijanski imperijalisti. Inače, gorje Italiji!

Podpora nezaposlencem.

Narodna vlada SHS je izdala naredbo glede podpore nezaposlencem.

1. Pravico do te podpore imajo:

a) Vsak nezaposleni delavec in nameščeneec brez razlike, ako ima domovinsko pravico na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani in je član bolniške blagajne oziroma pokojninskega zavoda za nameščence.

b) Vsak nezaposleni bivši delavec, nameščeneec in vsak nezaposleni za delo zmožni vojni invalid brez ozira na njegovo invalidno pokojnino, ki je odpuščen od vojakov, pa je bil ob poklicu v vojakih član bolniške blagajne oziroma pokojninskega zavoda za nameščence.

2. Omenjeni dobe podpore v dobi od 1. januarja do 31. marca 1919 za vsak dan izkazane nezaposlenosti.

3. Višina dnevne podpore:

Mladoletni do 18. leta dobe 1 K 20 v, ženske 2 K in moški 2 K 50 v.

Poročeni dobe razven tega za vsakega nepreskrbljenega člana rodbine, ki je gospodarsko odvisen od nezaposlenca, živi z njim v skupnem gospodinjstvu in nima nobenih drugih dohodkov, rodbinsko doklado v višini 1 K dnevno.

Za rodbinske člane je šteti ženo, lastne zakonske in nezakonske otroke, postorke, zasvojenke, posinovljence in pohčerenke do 14. leta.

Pri določitvi višine podpore nezaposlencem je odračunati vse morebitne dohodke iz kakega posestva, zaslužka, oziroma je takim nezaposlencem, ako so zadostno preskrbljeni, sploh odbiti podpora nezaposlencev.

4. Nezaposlenec, ki hoče uveljaviti svojo pravico do te podpore.

Tu mora predložiti domovinski list ali druge izkaznice o domovinstvu in istovetnosti; potrdilo župnega urada o nepreskrbljenih svojcih in potrdilo zadnjega delodajalca o tem, da pri njem zanj ni dela. V potrdilu mora biti označeno: ime delodajalca oziroma firme, označba obrata oziroma pisarne, kedaj je bil odpuščen iz službe, kakšno delo je opravljal, višina plače oziroma mezde.

Vsak delodajalec je pod kaznijo obvezan dati omenjeno potrdilo.

Invalidi morajo razven tega predložiti potrdilo o invalidnosti.

Občina, magistrat ali javna posredovalnica izda nezaposlencu potrdilo o nezaposlenosti oziroma mu dodeli potrebno delo.

Potrdilo o nezaposlenosti mora poslati občina ali javna posredovalnica poštine prosto pristojnemu okrajnemu glavarstvu, ki mora tekom treh dni računano od dneva vložitve izdati plačilno nakazilo. To nakazilo vrne občini ali javni posredovalnici, ki obvesti o rešitvi prosilca in mu pošlje plačilno nakazilo, na katerem je označen dan, ko se mora nezaposlenec oglašiti v občinskem uradu ali v javni posredovalnici.

Podpore bodo izplačevali občinski uradi in magistrati, v Ljubljani pa podružnica državne posredovalnice za Ljubljano in okolico in sicer za vsak teden nazaj.

Zoper odredbe občin in javnih posredovalnic za delo se more nezaposlenec pritožiti na okrajno glavarstvo, ki odločuje o pritožbi končno veljavno. Zoper odredbe okrajnih glavarstev in magistratov pa se more pritožiti nezaposlenec na poverjeništvu za socialno skrbstvo v Ljubljani.

Vsa druga navodila razvidi nezaposlenec iz tiskovine, ki jo dobi pri občinskem uradu, magistratu ali javni posredovalnici.

Političen pregled.

Angleško delavstvo za zvezo narodov. V Londonu se je na zborovanju delavstva v Alberthall-u sprejela sledeča resolucija: Vodstvo delavstva želi Wilsonu in vsem onim, ki delujejo za zvezo narodov, srečo, da se splošno sprejme zveza narodov, ki bo edino sredstvo, da se preprečijo v bodočnosti vojne.

Lužiški Vendi ali Sorbi v Nemčiji. Narodni svet lužiških Sorbov v Budišin-u (Bautzen) je izdal proklamacijo, v kateri zahteva, da se lužiški Sorbi po smislu Wilsonovega mirovnega programa priznajo kot poseben narod in prideva zahtevo, da jih mirovna konferenca, kamor narodni svet pošlje delegate, primerno upošteva.

Protest Črne gore proti italijanskim intrigam. 27. decembra so se v Cetinju zbrali najuglednejši Črnogorci, da protestirajo proti stremljenjem Italije, da bi obstojala samostojna Črna gora. Zato zahtevajo, da se takoj odpokličejo v Črni gori zbrane italijanske čete; ravno tako zahtevajo, da Italjani zapuste ves jugoslovanski teritorij. Apelujejo na zaveznike in na italijansko demokracijo, da naj preprečijo spor med Italijo in Jugoslavijo, ki bi bil nevaren za celo Evropo.

Pichon in avstrijski Nemci. Pichon se je nekje izrazil, da se nemška Avstrija ne sme priklopiti Nemčiji. Zdaj pa so krščanski-socijalci in drugi razven socijalistov kakor da bi bili čakali na te Pichonove besede rekli, no da, potem pač moramo pustiti to upanje, da se združimo vsi Nemci. In kakor je res videti, so nekam radi pustili to upanje. Zakaj? Arb.-Ztg. z dne 2. jan. t. l. jim to početje očita in pravi, da zdaj volivci te stranke lahko uvidijo, kakšni republikanci da so njihovi voditelji, ki bi morda vendar še radi Habsburgovca spravili na prestol. Dalje pravi Arb.-Ztg.: Glejte, vsi drugi narodi se sedaj bojujejo in vse žrtvujejo za svoje ujedinenje: Poljaki, Čehi, Slovenci se brez strahu obračajo proti Belemgradu, četudi vidijo premoč Srbije v Jugoslaviji. Stremljenje po narodni enotnosti odpravlja vse pomisleke. Pisec Arb.-Ztg. ima prav; večina nas stremi za tem, da se državno ujedini, a premalo je pri nas pravega navdušenja, naše hrepenenje neha ob prvi stvari, kjer bi morali kaj žrtvovati, bodisi z osebno delavnostjo, bodisi z našim premoženjem. Koliko n. pr. se je v Mariboru nabralo Nar. davka? Kdo ga pobira?

Francozi o Jugoslaviji. Neki priznani francoski državnik se je v Bernu izrazil proti nekemu časnikarju sledeče: Francoska želi Jugoslavijo vzdigniti, da postane velevlast. Na Jadranskem morju bodo Jugoslovani gospodarji, a ne Italjani. V Parizu se ni nikdar odobrvala italjanska aneksionistična politika, še manj so jo podpirali. Jugoslavija bo dominirala na Jadranskem morju in bo preprečila pot italjanskim zahtevam na Balkanu. Končno je rekel, da je javno mnenje in mnenje celega francoskega naroda tako. Vzemimo, da je tako govoril. A mi niti nečemo dominirati, a pravico svojo hočemo in prosto pot po Jadranskem morju in po njem na svetovni trg. —

Mariborske novice.

Sprejem strank pri okrajnem glavarstvu v Mariboru je vsako sredo in soboto dopoldne. **Uradni dnevi okrajnega glavarstva** v letu 1919 bodo: V Slov. Bistrici: 2. jan., 6. febr., 6. marca, 3. aprila, 1. maja, 5. junija, 3. julija, 7. avgusta, 4. sept., 2. oktobra, 6. nov., 4. dec. Začetek ob 10. dopoldne. — Pri Sv. Lenartu v Slov. gor.: 9. jan., 13. febr., 13. marca, 10. aprila, 8. maja, 12. junija, 10. julija, 14. avgusta, 11. sept., 9. oktobra, 13. Pov., 11. decembra. Začetek ob 10. dopoldne. — uri Sv. Lovrencu nad Mariborom: 7. jan., 4. marca, 6. maja, 1. julija, 2. sept., 4. nov. Začetek ob 12. dop. — V Peklu pri Poljčanah: 4. febr., 1. aprila, 3. junija, 5. avgusta, 7. oktobra, 2. decembra. Začetek ob 10. dop.

Pokop žrtev za osvobojenje Medmurja. V tistih bojih sta padla dijak Slavko Podešva in mornar Veljko Popovič. 1. jan. so v Zagrebu pokopali Popoviča, a 31. dec. Podešvo. Pogreb je spremljalo mnogobrojno občinstvo. Slava narodnima žrtvama, ki sta res padli za svojo domovino?

Izplačevanje podpor nezaposlencem. V prihodnjem Uradnem listu izide izvršilna naredba glede izplačevanja podpore nezaposlenim. Potrebne tiskovine se odpošiljajo najpozneje v torek 7./1. na okrajna glavarstva in magistrat. V Ljubljani se morajo oglasiti brezposelni

pri državni posredovalnici v Stritarjevi ulici. Kjer dobe potrebne tiskovine od torka dne 7. januarja dalje t. l. Na deželi se bo pričelo poslovanje nekaj dni pozneje.

Tabla Jahnovega spomenika. V parku je izginila tabla Jahnovega spomenika. Kdo jo je odstranil, ali Nemci sami, ali preognjeviti Slovenci, tega ne vemo. Rekli smo že, da smo proti vsakemu nasilnemu dejanju te vrste. Tablice, spomeniki in vsa druga taka roba bo prej ali slej izginila in sicer potom oblasti, od katere bomo zahtevali, da skrbi za to, da nas ne bodo zlasti spominjali na avstrijsko suženjstvo na razne absolutiste več spominjali na d. eve našega ponižanja. A zavedajmo se vendarle vedno, da gospodar ni le tisti, ki ima po svoji želji pobarvano hišo, temveč tisti, ki pametno in dostojno pozna, da si je z delom zaslužil svoje gospodarsko oblast in ki bo namesto onih spominov sam postavil kipe svobode in svojih lastnih, slavni mož. Vsi slavni slovenski Mariborčani naj dobijo svoje spomenike.

O pragerski pošti smo dobili že več pritožb. da se tam s strankami zelo brezobzirno postopa. Poštne dame se zabavaje v uradu z mladimi oficirki, stranke pa pustijo čakati. Cela pošta je v grdem neredu in se pošiljatve dostavljajo zelo neredno. G. poštarju priporočamo več možatosti in mu svetujemo, naj napravi prav kmalo red, sicer bomo zaropotali hujše.

Grob atentatorjev Principa in Cabrini v Terezinu. Po posvedovanju Fr. Loebila, bivšega enoletnika stotnije v Terezinu se je našel grob imenovanih atentatorjev. Pokopana sta bila (prvi 29. aprila (?) 1918, ob kraju ceste brez znamenja, tako da nihče ne bi vedel za nje. Namerava se, da jih izkopljejo in začasno pokopljejo na mestnem pokopališču v Terezinu, pozneje pa bosta prinesena v domovino.

Shod Z. J. Ž. včeraj popoldne je bil dobro obiskan. Predsednik podružnice g. Jarh je poročal o pogajanjih z mariborsko soc. dem. strokovno organizacijo železničarjev in da se je sklenil dogovor, v vseh stanovskih vprašanih skupno postopati. Govorili so predsednik centralnega odbora Z. J. Ž. revident Držič, več pristašev Zveze in tudi dva socijaldemokrata, kako globoko sega politika v strokovno organizacijo je jasno pokazalo to zborovanje. Kljub temu, da se je od vodstva ponovno povdarjalo, da je društvo strokovno in da izključuje vsako politično strankarstvo, razvila se je jako živahna politična debata, ki je trajala skoraj dve uri.

Včerašnji koncert Dramatičnega društva je zelo lepo uspel, posebno kar se tiče obiska. Mala in velika dvorana sta bili natlačeno polni. Krasna so bila proizvajanja vojaške godbe, katero bi radi večkrat slišali. Mešani zbor je zapel par lepih pesnic, ki so zelo ugajala. Zal, da se vsled slabe akustike niso zadostno slišali moški glasovi. Srčkano je pela mala solistinja, spremljana na glasovirju. G. prof. Pirc je imel šaljivo predavanje katerega pa žal vsled šundra nismo polovico slišali. Pozen začetek je povzročil, da je ostalo malo časa za pies, kar posebno mladini ni ugajalo.

Železničarski tečaj v Zagrebu. 15. januarja začne v Zagrebu tečaj za Jugoslovane. Eden bo za uradnike, ki so dovršili kako sredno šolo, a drugi za poduradnike (v Bardševi ulici). Za uradnike v novi madžarski železn. šoli. Kdor bi želel informacij, naj se hitro obrne na železniški tečaj, Zagreb, Baroševa ul. ali pa: Nova železn. šola. Slušalcev je priglašeni že na 200.

Izvoz zlata in denarja prepovedan. Ponavljamo, da je izvoz zlata, srebra in tudi papirnatega denarja v večjih svotah prepovedan. Kdor bi delal proti temu, bo strogo kaznovan.

Objednem svetujemo še enkrat, da zbiramo zlato in srebro, ki ga damo naši bodoči banki, da s tem vzdignemo vrednost naše bodoče valute. Na davkarji že sedaj zbirajo zlato in srebro v vsaki obliki! Treba bo v ta namen velike akcije!

Amerika in prehrana v Jugoslaviji. Brežično javljajo iz Pariza: Herbert Hoover, kontrolor ameriške prehrane je ukazal polkovniku Adwoodu — v sporazumu z zavezniškimi vladami, ki so se odločile, da prevzemo akcijo za prehrano Srbije in ostale Jugoslavije — naj prevzame v svoje roke skrb za prehrano teh pokrajin. Polkovnik Adwood se v spremstvu 6 oficirjev nemudoma napoti v Belgrad in druga jugoslovanska mesta. Na drugi strani bodo tudi ostali zavezniki poslali svoje zastopnike v te pokrajine, da sodelujejo pri akciji za prehrano jugoslovanskih dežel. Zedinjene države so že odposlale živila, ki so že dospela v razne lukne na jadranskem obrežju. Živila so se izkrcala pod nadzorstvom generalnega kvartirnojostra ameriške vojske. Polkovnik Macintosh pride kot zastopnik ameriške armade v Trst in druga jadranska pristanišča, da kontrolira izkrcavanje živil in da pomaga polkovniku Adwoodu in drugim zavezniškim zastopnikom v Jugoslaviji. Računa se, da bo v nekaj tednih došlo v Jugoslavijo toliko živil, da bo prebivalstvo s hrano do dobra preskrbljeno.

Brežice. (Dopis). Višji šolski svet SHS v Ljubljani je odstavil od službe Pavlo Schitnik, stalno učiteljico v Brežicah.

Prevalje. (Dopis). Na pozdravni brzojav Narodnega Sveta za mežinsko dolino v Prevaljah došel je od regenta Aleksandra iz Beograda sledeči brzojavni odgovor: Beograd dne 28. 12. 1918. Narodni Svet v roke predsednika Andreja Oset Prevalje Koroško. Zelo me je vzbudil Vaš iskreni pozdrav. Bodite uverjeni, da hočemo z vsemi silami nastopati, da bode naš narod na celotnem njegovem neprikrajanem, etnografičnem teritoriju zjedinen v prosti in neodvisni Jugoslaviji Aleksander.

Branjarija, Glavni trg št. 21

prodaja izvrstno vino, novo in staro, pivo, sadjevec (mošt), kuhano prekajeno meso, razne klobase, jajca, grah, sadje itd. Priporoča se slovenskemu občinstvu.

2-1

A. Ivanuš.

Juraj Gredlič, brivec

v Tegettholfovi cesti 22 se priporoča jugoslovanskemu občinstvu.

Posojilnica v Mariboru

(Narodni dom)

obrestuje vloge brez odpovedi po 3%, vloge proti trimesečni odpovedi po 3¼%.

Stanje vlog nad K 10.000.000, stanje rezervnih zakladov okroglo pol milijona kron.

Industrija za razsvetljavo

društvo z. o. z.

3-2

Maribor ob Dravi, Gosposka ulica št. 5

Električne naprave za razsvetljavo, za mline, žage in druge kraje. Električni motorji, električni gladilniki, električne žepne svetilke.